
Souvislost mezi pohlavím a religiozitou

Teoretické ukotvení

Religiozita (z lat. religio – víra,) vyjadřuje, nábožnost či náboženské přesvědčení. (Hartl & Hartlová, 2009, s. 505). Jeden z mnoha problémů při vymezení pojmu religiozita, je nejednoznačnost definice, resp. chybějící konsenzus na který poukazuje mnoho autorů (např. Büssing, in Lucchetti, Peres, Damiano, 2019; Gallager, Tierney, 2013). Religiozita je komplexní koncept a je obtížné jej definovat. Religiozita se v životě člověka projevuje nespočetnými způsoby.

Několik vědců tvrdí, že ženy jsou téměř všeobecně více věřící než muži (Beit Hallahmi 2014). U křesťanů ženy častěji navštěvují bohoslužby, ale u muslimů a ortodoxních židů častěji muži. V dostupné literatuře se hovoří o spoustě možných vysvětleních, proč jsou ženy vedené k náboženství více než muži, často najdeme hypotézu o socializaci, ženy jsou vedeny k tomu, aby byly více soucitné, empatické. Tradičním argumentem je, že ženy jsou vychovávány k podřízenosti a poslušnosti a že díky těmto vlastnostem je náboženské přijetí a odhodlání více pravděpodobné.

Rozhodli jsme se prozkoumat vliv pohlaví v rámci pojetí religiozity vycházíme z hrubých skóru získaných z použili The age Universal I-E Sacle – 12.

Datový soubor

Data pochází z bakalářské práce s názvem religiozita a prosociální chování. Výzkumný soubor je zastoupen 115 respondenty, a to v poměru ženy, 89 od věku 18-30, muži 26 ve věku, 18-30. Průměrný věk respondentů je 22,4. Pro měření religiozity byl použit The age Universal I-E Sacle – 12. Škálu vytvořil Maltby (1999), je vytvořena z původního dotazníku Religious Orientation Scale (Allport & Ross, 1967). Umožňuje rozlišení mezi třemi použitými faktory hodnocení náboženské orientace, vnitřní, vnější osobní a vnější sociální (Maltby, 1999). Hodnocení probíhalo prostřednictvím bodové stupnice, která má následující hodnoceni, Ano = 2, Nevím = 1, Ne= 0. Vyhodnocení probíhalo celkovým bodovým součtem jednotlivých položek.

Závisle proměnné a regresor

Cílem dané práce je zjistit, zda se budou objevovat rozdíly v rámci pohlaví u religiozity. V předložené práci byly jako závislé proměnné identifikovány hrubé skóry jednotlivých faktorů testu religiozity (vnitřní, vnější osobní, vnější sociální). Pohlaví bylo zvoleno jako kategoriální nezávislá proměnná (tedy regresor), a bylo kódováno jako 0 pro muže, a 1 pro ženy.

Popis dat

Pro výpočet dat jsme využili software Statistica. Vzhledem k tomu, že pracujeme se třemi závislými proměnnými, tak jsme k analýze dat využili vícerozměrnou analýzu rozptylu (MANOVA). Jde v podstatě o variantu ANOVA, kdy bereme v potaz více spojitých proměnných a spojujeme je do vážené lineární kombinace nebo složené proměnné (Dostál, 2016). Naším cílem je prozkoumat pomocí multivariační analýzy rozptylu, zda existuje rozdíl v míře religiozity u mužů a žen.

Analýza dat

Nejdříve jsme provedli Wilksův test pro celkový model s cílem určit, zda můžeme pomocí regresoru pohlaví vysvětlit závislé proměnné. Hodnota Wilksova testu (0,909) je blízká 1, což naznačuje, že existuje statisticky významný rozdíl mezi skupinami (muži a ženy). Tedy proměnná pohlaví vysvětluje statisticky významné množství celkového rozptylu. Výsledky Wilksova testu zobrazuje Tabulka 1.

Tabulka 1. Wilksův test

Regresor	Wilksonova λ	F Statistika	p - hodnota	Éta - kvadrát
Pohlaví	0,909	3,64	0,015	0,09

Wilksova lambda nabývá hodnoty 0,909, a to značí velký efekt. Hodnota éta-kvadrát poukazuje na to, že naše proměnná pohlaví vysvětluje asi 9% variability.

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=381>

MANOVA nám poskytne odpověď” na otázku, jestli konkrétní regresor nějak ovlivňuje chování skupiny proměnných. Mlčí však už o tom, v jakém směru a jak významný tento vliv na jednotlivé proměnné je (Dostál, 2016). Proto jsme se rozhodli použít post-hoc test. Tímto testem je Hotellingův test, který lze využít pouze tehdy, když pracujeme s jedním regresorem nabývající dvě hodnoty. V tabulce číslo 2 můžeme vidět přesnější výsledky.

Tabulka 2. Hottelingův test

Hottelingovo T ²	F statistika	p- hodnota
10,965	3,641	0,015

Výsledky Hotellingova testu jsme doplnili o průměry, směrodatné odchylky a statistickou významnost jednotlivých proměnných. Tyto hodnoty zobrazuje Tabulka 3. Jedna závisle proměnná se ukázala jako vysoce signifikantní vzhledem k regresoru pohlaví, což je vnější osobní religiozita. ($p < 0,01$ což značí, vysoce signifikantní výsledek). Vnitřní religiozita se také ukazuje jako signifikantní.

Tabulka 3. Rozdíl mezi muži a ženy v zjištěných dispozicích

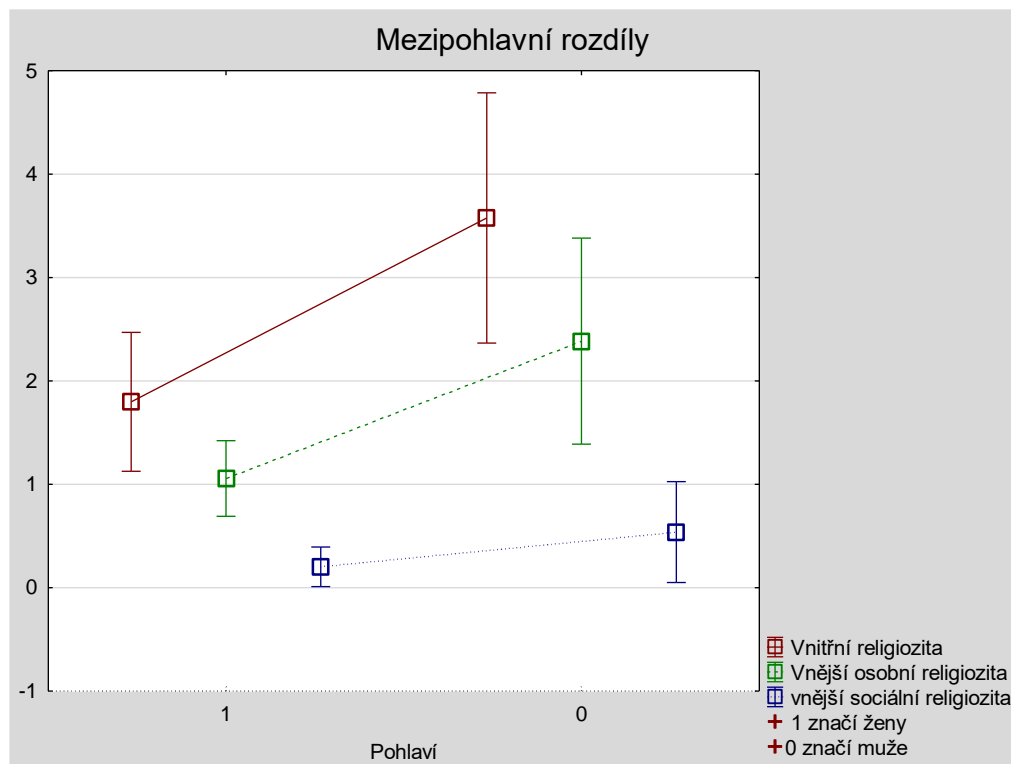
Proměnné	průměr ženy	průměr mužů	Sm. odch. ženy	Sm. odch. muži	t-statistika	p-hodnota
Vnitřní religiozita	1,797	3,576	3,187	2,995	-2,536	0,012
vnější osobní religiozita	1,056	2,384	1,734	2,467	-3,102	0,002
vnější sociální religiozita	0,202	0,538	0,906	1,207	-1,536	0,127

Pomocí Hottelingova testu jsme zjistili, že muži a ženy dosahují rozdílných výsledků. Průměr u mužů v každé proměnné je vyšší než u žen.

Pro lepší představu přidáváme graf 1, který průměrné skóry znázorňuje:

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=381>

Graf 1. Rozdíl u mužů a žen

Zhodnocení

V rámci našeho projektu jsme se rozhodli zkoumat rozdíl v religiozitě u mužů a žen. K tomuto účelu byla využita data získána z bakalářské práce, religiozita a prosociální chování. Test použit k měření religiozity obsahuje tři subškály, které představovaly v našem projektu závislé proměnné. Pro statistické zpracování dat byla použita metoda multivariační analýzy rozptylu Manova, nejprve Wilksův a následně Hotellingův test. Výsledky ukázaly, že závislé proměnné vysvětlují statisticky významné množství celkového rozptylu. Také se potvrdil předpoklad, že existuje rozdíl v religiozitě u mužů a žen. Pro jednu závislou proměnnou platí, že je p-hodnota menší než 0,01, což znamená statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami. Tyto výsledky se neshodují s výzkumem (Beit Hallahmi 2014) dle kterého existuje rozdíl v religiozitě dle pohlaví ale předpokládá vyšší míru religiozitu u žen.

Závěrem považujeme za vhodné dodat, že je náš datový soubor z hlediska pohlaví nevyvážený. Soubor použitý k výpočtu Manovy je velmi malý. K potvrzení výsledků tohoto cvičení, které by měly opravdu vypovídající hodnotu o vlivu pohlaví a religiozity, bychom potřebovali daleko větší soubor respondentů.

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=381>

Použitá literatura

Beit-Hallahmi B. (2014). *Religion, Religiosity, and Gender*. In: Ember CR, Ember M. (eds) *Encyclopedia of sex and gender*. Springer. https://doi.org/10.1007/0-387-29907-6_12

Büssing A. (2019). *Measuring spirituality and religiosity in health research*. In: Lucchetti G, Prieto P, Mario F, Damiano RF, editors. *Spirituality, religiousness and health. From research to clinical practice*, Springer, 11–31.

Dostál, D. (2016). *Mnohorozměrné statistické metody v psychologii*. Univerzita Palackého.

Gallagher S., Tierney W. (2013) *Religiousness/Religiosity*. In: Gellman M.D., Turner J.R. (eds). *Encyclopedia of Behavioral Medicine*. Springer.

Hartl, P., & Hartlová, H. (2009). *Psychologický slovník* (Vyd. 2). Portál.

Maltby, J., Lewis, C. A., & Day, L. (1999). *Religious orientation and psychological well-being: The role of the frequency of personal prayer*. *British Journal of Health Psychology*, 4(Part 4), 363–378. <https://doi.org/10.1348/135910799168704>